

# Angående ensamkommande barn och eventuellt byte av kommun

## Ansvarsfördelningen mellan kommuner

Av kap 2a SoL framgår att det är **barnets vistelsekommun** som bär ansvaret för barnet. Vistelsekommunen är först den så kallade ankomstkommunen, och senare den kommun migrationsverket anvisar, anvisningskommunen.

### 1. Ankomstkommun

När ett ensamkommande asylsökande barn har gett sig till känna för en svensk myndighet ska socialtjänsten i **den kommunen** ordna med ett tillfälligt boende och utreda barnets behov **till dess** att Migrationsverket har anvisat en kommun som därmed blir fortsatt ansvarig för att utreda och tillgodose barnets eller den unges behov av stöd och hjälp.

### 2. Anvisningskommun

Migrationsverket ansvarar (LMA §3 , andra stycket) för att barnet anvisas en kommun som ska ordna boendet för barnet. När Migrationsverket har anvisat en kommun anses barnet vistas i den kommunen i den mening som avses i 2 a kap. 1 § SoL. **Anvisningskommunen ansvarar för att barnet eller den unge får det stöd och den hjälp som hon eller han behöver under placeringstiden oavsett om barnet eller ungdomen är placerad i anvisningskommunen eller i en annan kommun.** Det sammanhållna vårdansvaret ligger kvar hos anvisningskommunen så länge som vårdbehovet inte är uppfyllt eller till dess ärendet har flyttats över till en annan kommun enligt 2 a kap. 4 § SoL.

## Ansvarig kommuns skyldigheter

**Utgångspunkt: Socialnämnden ska verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden.**

2 § Vid åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas. Vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn ska vad som är bäst för barnet vara avgörande.

Socialnämnden ansvarar också för att;

- utse god man (ansökan till överförmyndaren får göras av Migrationsverket och socialnämnden och ställs till överförmyndaren i den kommun där barnet ska ha sin faktiska dygnsvila)

- utreda barnets behov och fatta beslut om placering och andra stödinsatser
- medverka till att barnet får god vård och fostran **och i övrigt gynnsamma uppväxtförhållanden**
- så långt det är möjligt **utforma vården tillsammans med barnet eller den unge och hans eller hennes gode man eller särskilt förordnade vårdnadshavare**
- verka för att barnet får den hälso- och sjukvård och tandvård som hon eller han behöver
- verka för att barnet får **lämplig utbildning**
- stödja barnets kontakt med sina anhöriga
- stödja barnets **etablering i samhället.**

Anvisningskommunens ansvar kvarstår till dess barnets eller den unges vårdbehov har upphört eller personen har lämnat landet.

### **Samarbete och överflyttning av ärende mellan kommuner**

Den placerande nämndens ansvar gäller oavsett var barnet eller den unge bor och sedermera folkbokförs. **Socialtjänsten i den placerande kommunen** kan dock i många fall behöva **samråda och samarbeta med kommunen där barnet eller den unge har sin hemvist. Det tas för givet att detta vid behov kan regleras genom frivilliga överenskommelser kommunerna emellan.**

Ett ärende kan också flyttas över från en kommun till en annan. Om ärendet överflyttas till den andra kommunen enligt bestämmelserna i 2 a kap. 10–12 §§ SoL upphör anvisningskommunens ansvar.

Ur 2a kap. SoL:

**10 §** Ett ärende som avser vård eller någon annan åtgärd i fråga om en enskild person kan flyttas över till en annan kommun. **En kommun som anser att ett ärende ska flyttas över ska begära det hos den andra kommunen. Ärendet ska då flyttas över om den som berörs av ärendet har starkast anknytning till den andra kommunen och det med hänsyn till den enskildes önskemål, hjälpbehovets varaktighet och omständigheterna i övrigt framstår som lämpligt.** En begäran enligt andra stycket ska vara skriftlig. Den andra kommunen ska skriftligen och utan dröjsmål meddela sin inställning.

**11 §** Om berörda kommuner inte är överens om att flytta överärendet, får den kommun som begärt överflyttning ansöka om det hos Inspektionen för vård och omsorg. En sådan ansökan får också göras av en kommun, som inte inom en månad har fått svar från en annan kommun på en begäran om överflyttning. Inspektionen för vård och omsorg ska pröva ansökningen så snart som möjligt. Beslut i ärendet ska meddelas inom tre månader från det att ansökan kom in, om det inte finns särskilda skäl för en längre handläggningstid.

Socialstyrelsen har i sin vägledning till socialtjänsten (se källor) uttalat sig kring hur vissa frågor gällande ensamkommande barn ska hanteras. Angående barn som tvingas flytta från ankomstkommunen till en anvisningskommun när de redan hunnit knyta betydelsefulla relationer med andra barn och ungdomar i boendet, med sin gode man och personal i boendet, skolan och socialtjänsten i ankomstkommunen (anvisningen har skett för sent) anges att;

**”I ett etiskt perspektiv är det självklart att barnet måste involveras i beslutet om anvisning och påföljande flytt** – även om inte barnets vilja kan hindra anvisningen till en viss kommun. Personalen i boendet, eller i förekommande fall jourhems- eller familjehemsföräldrarna, och ansvarig socialsekreterare samt god man har ansvar för att kunna förklara systemet, motivera och stötta barn och ungdomar som anvisas till en kommun dit de ev. inte vill flytta.”

Angående barn av någon anledning vill flytta till annan kommun, dvs har en vilja i strid med kommunens beslut om placering;

”Att en individ vill flytta till en annan kommun, kan också bero på att man inte trivs med tillvaron i det egna boendet eller i den egna kommunen. **Det är viktigt att ta dessa önsknings på allvar och uppmuntra den unge att uttrycka sin vilja och uppfattning.** På det sättet kan man prata om problemen och finna på olika lösningar. Utgångspunkten bör vara samarbete med öppenhet, delaktighet samt att den unge involveras för att hitta passande lösningar. Om barn och unga blir lyssnade på och tagna på allvar, brukar det underlätta deras möjlighet att acceptera någon form av kompromiss. ”

”Barn och unga som absolut inte vill vara kvar i det av nämnden erbjudna boendet, **får aldrig pressas att acceptera den offererade lösningen.** Om den unges önskan om att få flytta till en annan viss kommun kvarstår och denna önskan påverkar vardagen negativt på olika sätt, **är det etiskt och professionellt från socialtjänstens sida att utifrån principen om ett sammanhållet vårdansvar, först undersöka möjligheterna att faktiskt tillgodose önskemålet.** Ett sätt kan vara att **undersöka om placeringskommunen kan behålla ansvaret och ge behövligt stöd till den unge på distans även om den unge flyttar. Ett annat sätt kan vara att överflytta ärendet till den kommun den unge vill flytta till.** ”

”Ansvarig handläggare **måste göra en samlad bedömning av i vilken kommun den enskildes individuella behov bäst kan tillgodoses på kort och lång sikt. Om bedömningen är att det lämpligaste är att överflytta ärenden ska placeringskommunen begära det hos den andra kommunen.** Barnet och/eller föräldern är inte part i ärendet om överflyttning utan det är nämnden i placeringskommunen som ska ansöka om överflyttningen och redogöra för den enskildes vilja.”

#### **Källor:**

*Ett gemensamt ansvar för ensamkommande barn och ungdomar, SKL, Migrationsverket, Skolverket, Länsstyrelserna och Socialstyrelsen, Maj 2015.*

*Socialtjänstens arbete med ensamkommande barn och ungdomar– en vägledning, Socialstyrelsen, Maj 2013.*